

EL TEMPS

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001 València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.

REDACCIÓ DE BARCELONA: Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011 Barcelona. Telèfon: (93) 451 03 75 i 323 00 71. Fax: (93) 323 35 41.

REDACCIÓ DE MALLORCA: Plaça de Caterina de Thomàs, 4, 4rt. B. 07001 Palma de Mallorca. Telèfon: (971) 72 07 96. Fax: (971) 72 07 63

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
PRESIDENT: Rafael Mansanet.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Oriol Castany.

SUBDIRECTOR: Miquel Alberola.

REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Jordi Sebastià (Cap de redacció), Lola Carrasco, Ignasi Pellicer.

REDACCIÓ BARCELONA: Assumpció Maresma (Cap de redacció), Eduard Company, Oriol Malló, Pere Martí, Eduard Voltas i Mercè Montoliu.

REDACCIÓ MALLORCA: Miquel Payeras.
CORRESPONSALS: F. Robert (Andorra), C. Bellmunt (Tarragona), P. Alberola (Alacant), X. Planas (Girona), U. Bertrana (Perpinyà), J. Casaprima (Lleida), A. Albalat (Castelló).

FOTÒGRAFS: Joan Celià, Rafa Gil, Jordi Morera.

IL·LUSTRADORS: S. Llosà, V. Navarro.

RUBRIQUES: Andreu Alfaro, Jordi Ballo, Ramon Barnils, Pere Calders, Fabià Estapé, Joan F. Mira, Vicent Partal, J.J. Pérez Benlloch, Manuel Vicent.

COL·LABORADORS: E. Aguilera, J. Alandes, S. Alcalà, J. Amengual, F. Bueno, J. A. Benach, F. Caballero, Toni Torregrosa, Romà de la Calle, C. Capdevila, Antoni Castel, Jaume Comellas, Martí Domínguez, Xavier Duran, L. Ferrí, Vicent Franch, C. Gàmez, J.L. Guarner, A. Guasch, J.M. Játiva, J.M. Llorca, J. Martí, X. Mínguez, J. Morell, Toni Picazo, M. Porta Perales, P. Quintana, A. Reig, J. Reus, M. Serra, J. L. Sirera, M. Soler, Ferran Torrent, X.R. Trigo, E. Vizcarra.

ARXIU: Jesús Prats (Fotografia), Pilar Escobedo (Documentació).

PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Jordi Enguix (Cap de publicitat), Pole Position (Catalunya) (93) 302 26 61. Fax: (93) 317 83 45. Intermedia, SA (Madrid) (91) 319 06 51. Fax: (91) 310 66 22. Oh-Fek, Comunicació i Marketing, col·laboradors per a València i a Balears (96) 369 66 01

SUBSCRIPCIONS: Xelo Tortosa.

PRODUCCIÓ: Francesc Sellés i Josep Agustí (Correcció lingüística), Lina Casanovas (Maquetació), Faust Ripoll (Edició), Rosanna Puchades (Textos).

DISSENY: Enric Satué.

FOTOMECÀNICA: Garbí Casa Editorial SA, Anón, Selecrom.

IMPRESSIÓ: Gràfiques Morvedre.

DIPÒSIT LEGAL: V.853-1984

Control difusió

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotogràfic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

¿Final d'any o final de segle?

S'acaba el 1991, el primer any de la darrera dècada del segle XX. És el moment, inevitable, de fer un repàs a tot allò que queda enrere. Però el repàs no pot ser reposat: el 1991 ha estat segurament l'any més mogut dels darrers temps. Han estat tants els canvis i els esdeveniments que fins i tot l'analista més experimentat s'ha vist desbordat per l'allau d'informació.

EL TEMPS ha preparat per aquest final d'any un número especial que vol commemorar i entendre el 1991 a través d'entrevistes a protagonistes del segle XX. Polítics, escriptors, artistes i algun enginyer s'abochen en aquestes pàgines per dir la seua. Era, certament, el número ideal per a d'ací set anys, el 1999, però no hem pogut esperar. La història, com hem vist, va massa de pressa.

Enmig del remolí del 91 potser convé ampliar la mirada i buscar una referència més allunyada i més completa al sentit dels canvis que han tornat a convertir Europa en el centre del món i han tornat a portar la guerra al vell continent. La desintegració de l'URSS, el reorgament de l'extrema dreta, el fracàs i la desaparició de la ideologia comunista, la guerra contra l'Iraq, el desengany de la Conferència de Pau de Madrid, etcètera, no són tan sorprenents després de la lectura d'alguns dels testimonis recollits en aquest número. Els paral·lelismes entre aquest final d'any i altres moments convulsos que ha viscut no solament el nostre continent sinó tot el món, fan pensar que potser en el fons els canvis tampoc han estat ni tants, ni tan espectaculars.

La tria dels personatges entrevistats és, evidentment, aleatòria. És només una mostra, com se n'haurien pogut fer moltes altres, de vint-i-cinc personalitats que d'una manera o altra han deixat petja. Wells, Sartre, Mussolini, Marilyn són noms que aniran per sempre més units a la història d'aquest segle que ja s'acosta al final. Si els testimonis són excepcionals, també ho són en alguns casos els encarregats

de transcriure'ls: Baltasar Porcel, Oriana Fallaci, Montserrat Roig, Georges Simenon o André Malraux donen a les entrevistes una definició personal que augmenta el valor del document.

Amb aquest bagatge, el temps s'atura una mica. La pura actualitat dona pas a la reflexió general, a la consideració de la història com un ens que escapa als noticiaris de cada dia.

S'acaba doncs el 1991, s'acaba l'any del Tirant, i ja tenim a sobre el 1992, l'any de les commemoracions per excel·lència: els Jocs Olímpics de Barcelona, l'Expo de Sevilla, i el Cinquè Centenari de la descoberta d'Amèrica. Veurem, més endavant, quin és el paper que fan en el fulgurant final de segle que s'acosta.

